

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Europejska myśl polityczna i prawna Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Prawo europejskie Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Prawa i Administracji Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 10PRES.14N.03450.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty nieprzypisane
Koordynator zajęć	Jarosław Grykiel, Maria Zmierczak	
Prowadzący zajęcia	Jarosław Grykiel, Maria Zmierczak	
Okres Semestr 3	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Egzamin	Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Celem nauczania jest przekazanie studentom akademickiej wiedzy o źródłach, dorobku intelektualnym i ewolucji idei politycznych i prawnych w Europie. Uzyskana wiedza ma pozwolić na głębsze zrozumienie aktualnych sporów politycznych, a także zaznajomić studenta z najwybitniejszymi twórcami idei politycznych i prawnych.

Wymagania wstępne

Wymagana jest wiedza z zakresu historii na poziomie maturalnym. Brak szczególnych wymagań w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Wymagane jest zaliczenie dwóch przedmiotów do wyboru z I roku studiów: Współczesne ideologie polityczne/Państwo w ujęciu klasyków filozofii, Współczesna myśl społeczna/ Współczesna myśl ekonomiczna.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna podstawową terminologię i najważniejsze pojęcia z zakresu filozofii państwa i prawa, podstawowe wartości, na jakich opierają się poszczególne systemy filozofii politycznej oraz najwybitniejszych przedstawicieli refleksji politycznej od antycznej Hellady po współczesność. Potrafi wskazać na ich wzajemne powiązania;	PRE_K1_W02, PRE_K1_W10	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
W2	ma wiedzę o głównych uzasadnieniach istnienia państwa: państwo jako twór natury, państwo jako wynik umowy społecznej, rezultat historycznego rozwoju, wynik układu i siły poszczególnych klas społecznych;	PRE_K1_W01, PRE_K1_W02, PRE_K1_W06	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
W3	ma wiedzę o głównych nurtach myślenia o prawie na przestrzeni dziejów Europy, potrafi przytoczyć argumentację na rzecz prawa natury i jego rozumienia, a także idei uprawnień naturalnych. Zna różne wersje pozytywistycznych oraz materialistyczno-realistycznych teorii prawa oraz ich głównych przedstawicieli. Potrafi dokonać ich samodzielnej analizy i krytyki;	PRE_K1_W01, PRE_K1_W02, PRE_K1_W06	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
W4	ma wiedzę o sposobach określania genezy, celów i ustroju państwa oraz prawa przez myślicieli konserwatywnych, chrześcijańskich, liberalnych, socjalno-liberalnych, socjalistycznych i komunistycznych, potrafi wskazać związki między praktyką polityczną a jej filozoficznymi i ideologicznymi uzasadnieniami;	PRE_K1_W01, PRE_K1_W02, PRE_K1_W06, PRE_K1_W10	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
W5	ma wiedzę o najnowszych propozycjach filozofów i myślicieli dotyczących polityki, w tym przede wszystkim dotyczących zadań państwa i rozumienia państwa prawnego.	PRE_K1_W09, PRE_K1_W10	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
Umiejętności - Student/ka:			
U1	zna podstawową terminologię i najważniejsze pojęcia z zakresu filozofii państwa i prawa, podstawowe wartości, na jakich opierają się poszczególne systemy filozofii politycznej oraz najwybitniejszych przedstawicieli refleksji politycznej od antycznej Hellady po współczesność. Potrafi wskazać na ich wzajemne powiązania;	PRE_K1_U01	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
U2	ma wiedzę o głównych uzasadnieniach istnienia państwa: państwo jako twór natury, państwo jako wynik umowy społecznej, rezultat historycznego rozwoju, wynik układu i siły poszczególnych klas społecznych;	PRE_K1_U01	Egzamin pisemny, Egzamin ustny

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U3	ma wiedzę o głównych nurtach myślenia o prawie na przestrzeni dziejów Europy, potrafi przytoczyć argumentację na rzecz prawa natury i jego rozumienia, a także idei uprawnień naturalnych. Zna różne wersje pozytywistycznych oraz materialistyczno-realistycznych teorii prawa oraz ich głównych przedstawicieli. Potrafi dokonać ich samodzielnej analizy i krytyki;	PRE_K1_U01, PRE_K1_U03, PRE_K1_U04, PRE_K1_U05, PRE_K1_U06, PRE_K1_U09	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
U4	ma wiedzę o sposobach określania genezy, celów i ustroju państwa oraz prawa przez myślicieli konserwatywnych, chrześcijańskich, liberalnych, socjalno-liberalnych, socjalistycznych i komunistycznych, potrafi wskazać związki między praktyką polityczną a jej filozoficznymi i ideologicznymi uzasadnieniami;	PRE_K1_U01, PRE_K1_U03, PRE_K1_U04, PRE_K1_U05, PRE_K1_U06, PRE_K1_U09	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
U5	ma wiedzę o najnowszych propozycjach filozofów i myślicieli dotyczących polityki, w tym przede wszystkim dotyczących zadań państwa i rozumienia państwa prawnego.	PRE_K1_U01, PRE_K1_U03, PRE_K1_U04, PRE_K1_U05, PRE_K1_U09	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	zna podstawową terminologię i najważniejsze pojęcia z zakresu filozofii państwa i prawa, podstawowe wartości, na jakich opierają się poszczególne systemy filozofii politycznej oraz najwybitniejszych przedstawicieli refleksji politycznej od antycznej Hellady po współczesność. Potrafi wskazać na ich wzajemne powiązania;	PRE_K1_K01	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
K2	ma wiedzę o głównych uzasadnieniach istnienia państwa: państwo jako twór natury, państwo jako wynik umowy społecznej, rezultat historycznego rozwoju, wynik układu i siły poszczególnych klas społecznych;	PRE_K1_K01	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
K3	ma wiedzę o głównych nurtach myślenia o prawie na przestrzeni dziejów Europy, potrafi przytoczyć argumentację na rzecz prawa natury i jego rozumienia, a także idei uprawnień naturalnych. Zna różne wersje pozytywistycznych oraz materialistyczno-realistycznych teorii prawa oraz ich głównych przedstawicieli. Potrafi dokonać ich samodzielnej analizy i krytyki;	PRE_K1_K01	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
K4	ma wiedzę o sposobach określania genezy, celów i ustroju państwa oraz prawa przez myślicieli konserwatywnych, chrześcijańskich, liberalnych, socjalno-liberalnych, socjalistycznych i komunistycznych, potrafi wskazać związki między praktyką polityczną a jej filozoficznymi i ideologicznymi uzasadnieniami;	PRE_K1_K01	Egzamin pisemny, Egzamin ustny
K5	Ma wiedzę o najnowszych propozycjach filozofów i myślicieli dotyczących polityki, w tym przede wszystkim dotyczących zadań państwa i rozumienia państwa prawnego.	PRE_K1_K01	Egzamin pisemny, Egzamin ustny

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Początki refleksji politycznej w Europie: sofisci, Platon, Arystoteles, stoicy greccy i rzymscy. Obecność ich idei we współczesnej debacie politycznej.	W1, W2, W3, W4, W5, U1, U2, U3, U4, U5, K1, K2, K3, K4, K5	Wykład
2.	Ewolucja chrześcijańskich poglądów na państwo i prawo od starożytności do czasów współczesnych. Uniwersalizm papieski, cesaropapizm, św. Augustyn i św. Tomasz z Akwinu. Wpływ ich koncepcji na nauczanie społeczne Kościoła katolickiego w XIX i XX wieku. Sobór Watykański II, encykliki Jana Pawła II dotyczące kwestii społecznych, encykliki Franciszka (Laudato Si).	W1, W2, W3, W4, W5, U1, U2, U3, U4, U5, K1, K2, K3, K4, K5	Wykład
3.	Charakterystyka myśli politycznej renesansu. Machiavelli jako myśliciel polityczny i jego realizm. Współcześni realiści: Carl Schmitt, M. Foucault.	W1, W2, W3, W4, W5, U1, U2, U3, U4, U5, K1, K2, K3, K4, K5	Wykład
4.	Dorobek myśli europejskiej w zakresie koncepcji umowy społecznej. Różne ujęcia umowy i ich konsekwencje u Grocjusza, Hobbes'a, Locke'a i Rousseau. Współczesne wersje umowy społecznej: Habermas, Rawls, Popper, Nozick.	W3, U3, K3	Wykład
5.	Prawo natury w nowożytnym i współczesnym ujęciu: Grotius, Locke, Fuller, Finnis. Renesans koncepcji prawnie naturalnych po II wojnie światowej: koncepcja G. Radbrucha i L. L. Fullera.	W1, W2, W3, W4, W5, U1, U2, U3, U4, U5, K1, K2, K3, K4, K5	Wykład
6.	Utylitarystyczne, materialistyczne i realistyczne ujęcia genezy i zadań państwa. J. Bentham, K. Marks, Lenin, Stalin. Wpływ nauk ścisłych na rozwój refleksji polityczno-prawnej. Uzasadnienia państwa totalitarnego w komunizmie, faszyzmie i nazizmie.	W3, W4, U3, U4, K3, K4	Wykład
7.	Pozytywistyczne ujmowanie państwa i prawa. Wpływ kantyizmu na rozwój pozytywizmu prawnego. J. Austin, pozytywiści niemieccy, normatywizm H. Kelsena i „miękki” pozytywizm Harta.	W3, U3, K3	Wykład
8.	Krytyka totalitaryzmu we współczesnej myśli polityczno-prawnej: H. Arendt, K. R. Popper.	W2, W3, W4, W5, U2, U3, U4, U5, K2, K3, K4, K5	Wykład
9.	Rozwój idei państwa prawnego w XIX i XX wieku.	W5, U5, K5	Wykład
10.	Refleksja ekologiczna i feministyczna nad współczesnym państwem. Hans Jonas i jego etyka odpowiedzialności.	W5, U5, K5	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Praca z tekstem

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Stosuje się następujące kryteria oceniania studenta: a) poprawność i kultura języka, b) umiejętność poprawnego zreferowania cudzych idei politycznych i prawnych, a także ich analizy i oceny z punktu widzenia przyjętych wartości i aktualności politycznej, c) znajomość treści przedmiotu w zakresie objętym treściami kształcenia, d) poziom poszczególnych umiejętności scharakteryzowanych powyżej w ramach opisu efektów uczenia się dla tego modułu.

Literatura

Obowiązkowa

1. K. Chojnicka, H. Olszewski, Historia doktryn politycznych i prawnych. Podręcznik akademicki, Poznań 2004 (lub późniejsze wydania),
2. H. Olszewski, M. Zmierczak, Historia doktryn politycznych i prawnych, Poznań 1994, s. 241-428,
3. J. Justyński, Historia doktryn polityczno-prawnych, Toruń 2004, rozdz. VII,VIII,IX.

Dodatkowa

1. S. Filipowicz, Historia myśli polityczno-prawnej, Arche, Gdańsk 2001 (lub późniejsze wydania),
2. M. Król, Historia myśli politycznej od Machiavellego po czasy współczesne, Arche, Gdańsk 2001,
3. H. Izdebski, Historia myśli politycznej i prawnej, C.H. Beck, Warszawa 2013,
4. A. Sylwestrzak, Historia doktryn politycznych i prawnych, Lexis Nexis, Warszawa 2013, Rozdz. XXXIX (s. 439-450).

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Czytanie wskazanej literatury	20
Przygotowanie do egzaminu	40
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
PRE_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do samodzielnego zdobywania wiedzy i rozwoju swoich zawodowych umiejętności korzystając z różnych źródeł, uczenia się przez całe życie; do podjęcia studiów drugiego stopnia
PRE_K1_U01	Absolwent/ka potrafi prawidłowo interpretować zjawiska i procesy społeczne (prawne, polityczne, kulturowe, ekonomiczne) dokonujące się w skali lokalnej, regionalnej, europejskiej i globalnej
PRE_K1_U03	Absolwent/ka potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną i pozyskiwać dane do analizowania konkretnych procesów i zjawisk społecznych (prawnych, politycznych, kulturowych i gospodarczych) zachodzących zarówno w społecznościach lokalnych, regionalnych, jak i ponadpaństwowych
PRE_K1_U04	Absolwent/ka potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg konkretnych procesów i zjawisk społecznych, przede wszystkim prawnych i politycznych
PRE_K1_U05	Absolwent/ka potrafi prognozować procesy i zjawiska społeczne (kulturowe, polityczne, prawne, ekonomiczne) z wykorzystaniem standardowych metod i narzędzi w zakresie tworzenia i stosowania prawa, a także określania i realizowania celów politycznych
PRE_K1_U06	Absolwent/ka potrafi w zaawansowanym stopniu analizować normy różnego rodzaju (w tym prawne, zawodowe, moralne) w celu rozwiązania konkretnego problemu prawnego lub politycznego
PRE_K1_U09	Absolwent/ka potrafi w zaawansowanym stopniu zrozumieć i analizować zjawiska społeczne i odnieść ich skutki do różnych grup społecznych lub szczebli administracji publicznej
PRE_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie charakter nauk prawnych i politycznych oraz ich powiązania, a także typowe rodzaje struktur i instytucji społecznych (politycznych, prawnych i ekonomicznych)
PRE_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie terminologię używaną w naukach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem prawa i polityki; genezę i ewolucję poszczególnych instytucji prawnych i politycznych; konsekwencje wprowadzanych zmian; poglądy doktryny dotyczące wybranych instytucji prawnych, politycznych i ekonomicznych
PRE_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie struktury, instytucje oraz więzi społeczne (prawne, polityczne, ekonomiczne i kulturowe) i relacje między nimi w skali krajowej, międzynarodowej i międzykulturowej
PRE_K1_W09	Absolwent/ka zna i rozumie procesy zmian struktur i instytucji społecznych, w szczególności uwarunkowania integracji prawnej, politycznej i ekonomicznej Europy, a także genezę i zasady funkcjonowania Unii Europejskiej; konsekwencje tych przemian
PRE_K1_W10	Absolwent/ka zna i rozumie historię Europy, w szczególności w zakresie kultury i tradycji narodowych, prawa, demokracji, a także społeczno-politycznych i prawnych uwarunkowań integracji europejskiej, w tym członkostwa Polski w Unii Europejskiej